

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Henrici Canisi[i] Noviomagi, Belgæ, Jn Academia
Ingolstadiensi SS. Canonum Profess. Ordinarii & Primarii,
Opera Quæ De Ivre Canonico Reliqvit**

Canisius, Heinrich

Coloniae Agrippinae, 1662

Caput VIII. Decimæ quibus exsolvendæ.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62169](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62169)

autem C. De appellat. Vel nisi cessante appellatione peratur ex causa in integrum restitutio adversus sententiam. Nam & hac ratione rescissâ sententiâ, causa in pristinum statum reponitur, & pro-

ductioni privilegii locus fit, adeoque tota causa de novo agitur, c. Suscitata De in integ. restit. & l. Nemo s. D. eod. tit.

CAPUT VII.

Decimas integrè persolvendas esse, & quando, & ubi:

SUMMARI A.

1. Decima prædiales statim collectis fructibus integra debentur.
2. Cujus periculo sint, si non præstentur.
3. Cujus expensis in rebi debeant.
4. Personales decima quando præstanda.

Decimas integrè, id est, absque ulla diminutione sive detractioe, præstandas esse probant textus Decretal. in c. 4. s. 8. c. 21. 23. 26. & 31. hoc tit. Idque si prædiales decimæ sint, statim fructibus collectis, id est, à solo separatis, c. Cum homines 7 Extr. eod. Ita enim collecti fructus dicuntur, per text. in l. Si servus 27 §. si olivam D. Ad L. Aquil. & l. Si quis 77. D. De rei vindic.

Unde si morâ debitoris decimæ perierint, aut damnum passæ sint, debitoris periculum est, l. Cum res 49. §. fin. D. Delegat. 1. nisi monitus Clericus, cui debentur, nolit decimas recipere; tunc enim Clerici culpa sibi ipsi nocet, l. Qui decem 72. D. De solutionib. præterquam si idem Clericus postea decimas repetat, aut acceptare velit. Nam hæc specie periculum rursus redit ad ipsum debitorem; cum tunc posterioris moræ, non prioris habeatur ratio, l. Illud 17. D. De peric. & commodo rei vend. & l. Debitor 7. D. De usuris, Gloss. in d. c. Cum homines.

Sed cujus expensis decimæ in horreum Clerici sive Ecclesiæ convehuntur? Debitoris, can. Revertimini & ibi Gloss. xvi. quest. 1. Sed melius est hac in re, aliisque similibus, ad rem consuetudinem loci, quæ profectò retinenda est, arg. c. Cum sint homi-

nes 18. & c. Cum in aliquibus 32. §. fin. hoc tit. ut etiam monet Paporm. in c. Pervenit 5. num. 3. eod. quo loco ex communi usu receptum tradit, quod decimæ frumenti excusâ paleâ deferantur in horreum Ecclesiæ, impensis villici sive domini. Sed aliter hic in agro Ingolstadtensi observatur, ut ex fructibus à solo separatis & in manipulos (vulgò *gerbas* vocant) conjectis, decimæ earum ex eis separantur & in eodem agro relinquuntur Ecclesiæ, cui debentur. Quare singulorum locorum consuetudo in hac respectanda est.

Personales verò decimæ præstantur in finem anni, ut vult Glossa in d. can. Revertimini & Joan. Andree, quem citat & sequitur Panorm. in d. c. Pervenit; nec si ex singulis operis decimæ statim solverentur, incommodum foret ipsi debitori vel Ecclesiæ; eo quod dici solet, Particularis solutio multa incommoda sæpè adfert, l. Plane 3. D. Familia ercise. De quo ramen non video magnopere laborandum esse, cum hæc decimæ videantur hodie & passim in consuetudinem abiisse. Nisi quod Pet. Rebuff. in tract. de Decimis quæst. 12. num. 5. asserat, solere bonos Advocatos & devotos lucrum suum ex postulationibus referre in scripturam, & postea in fine mensis vel anni illud recognoscere. Imò addit, se multos vidisse, qui dispositos loculos haberent pro decimis; ut, si decem solidos uno die lucrarentur, unum ex iis immitterent in loculos pro elemosynis erogandis, pro anniversariis, pro exhibendo Parocho, & aliis operibus piis exercendis: & bonum esset (subjicit) si sic faceremus.

CAPUT VIII.

Decimæ quibus exsolvendæ.

SUMMARI A.

1. Decima prædiales solvenda Parocho; & quid de personalibus.

2. Parochus loci quo ad decimas intentionem suam fundatam habet.
3. Quid si alium possessione decimarum spoliaverit.
4. Quis hæc titulus legitimus.

Explo.

Explorati iuris est, decimas, id est, ius decimandi ad Parochum loci, ubi prædialia sita sunt, spectare, quod ad prædialia decimas attinet, c. 2, *De restitut. spoliat. in 6. cap. Cum contingat 29, cum c. seq. Et c. Quoniam 13, ho. tit.* Sin personales, ad Ecclesiam, in qua debitor Sacramenta Ecclesiastica percipit, licet alibi lucrum obtigerit, cap. *Ad Apostolica 20, eod. Et cap. fin. De parochiis.*

Quod sit, ut Parochus loci contra quemlibet possessorem iuris decimandi, etiam Episcopum, habeat intentionem suam fundatam: ita quod non teneatur probare, quo titulo ius decimandi ad se pertineat, cum id ex Canonum præscripto habeat, que madmodum rectè tradit Rebuffus in tract. de Decimis quest. 7, numer. 4, Et 5, per text. in c.

Anobis 24, Et ibi Butr. num. 4, hoc tit. Et iuris. jam antè citatis.

Ad eò ut, si proprià auctoritate Parochus loci possessionem iuris decimandi alteri interverterit, sive, ut vulgò loquimur, spoliaverit, decimas ipse percipiendo, non antè ad restitutionem teneatur, quàm spoliatus probaverit legitimum titulum possessionis suæ, d. c. 2, *De restit. spoliat. in 6* quod latius inf. c. 16. persequimur.

Legitimus verò titulus hîc est in alieno Clerico, hoc est, qui non est Parochus loci (nam de laicis possessoribus decimarum separatim agimus inf. c. 12,) vel consuetudo, vel præscriptio, vel privilegium, vel compromissum, vel transactio. De quibus iam distinctum dispiciamus.

CAPUT IX.

De consuetudine & præscriptione, quibus alieno Parochò vel Clerico decimæ prædialia acquiruntur.

SUMMARIA.

1. Consuetudo à præscriptione in quo distat.
2. Possessio Et quasi possessio quarum rerum sit.
3. Consuetudine rectè acquiri ius decimandi.
4. Dummodo ea rationabilis sit Et præscripta; Et qualis.
5. Item præscriptio.
6. Cap. 1. De præscript. in 6. refertur Et explicatur.
7. Titulus in præscribente quando requiratur.
8. Argumenta contra huiusmodi præscriptionem.
9. Incorporalis rei etiam præscriptio datur.
10. In decimis præscribendus una præscriptio sufficit.
11. Præscribens alienas decimas an sit in præsumpta mala fide.
12. Intellectus l. Si quis diuturno D. Si servitus vindic.
13. Doctorum interpretatio rejicitur.
14. Item Covarruvia.
15. Auctoris sententia.
16. Immemoralis præscriptio quomodo probetur.
17. Memoriam rei extare in factis antiqui qualiter probetur.
18. An Et per instrumentum?

quibus 32. D. de legib. Et § ex non scripto Inst. De iure nuncur veluti in proposito argumento, si subditi alicuius parochiæ præstent alteri Clerico decimas, Parochò id dissimulante vel tacente. Præscriptio verò, quando alicui personæ, vel etiam pluribus coniunctim per possessionem vel quasi, legitimi temporis ius aliquod acquiritur, sicut liquet ex tit. Decretal. De præscriptionibus Et tit. Cod. De præscript. longi temp. cum aliquot seqq. Quamvis & interdum præscriptio pro consuetudine accipiatur, ut in cap. fin. De præscript. cum similibus de quibus latius Franc. Balbus in tract. de præscript. in prima parte princ. quest. 10, Petr. Rebuff. tract. de Decimis quest. 12, nu. 45. Et Covarr. in cap. Possessor p. 2, §. 3, numer. 2, De R. l. in 6.

Dixi, per possessionem, vel quasi, ut utramque possessionem tam rerum incorporalium quàm corporalium complecterer. Siquidem possessio propriè est rerum corporalium, l. Sequitur 4. § si viam 27, D. De usucap. Et l. 3, in pr. D. De acquir. vel amit. poss. Quasi possessio, rerum incorporalium. Quamvis & iure usurpatum sit, ut & res incorporales simpliciter possideri dicantur, c. Ad auves 6, De præscript. Et c. 1, eod. tit. in 6, Quare & nos in hoc tractatu utimur interdum verbo possessionis etiam in rebus incorporalibus.

Quod igitur consuetudine ius decimandi, parochiali Ecclesiæ ex præscripto sacrorum Canonum competens, alteri Ecclesiæ acquiratur,

Kk pro-

Consuetudo à præscriptione in eo distat, quòd illa consensu hominum tacito inducatur, & sic in communi ius constituit, l. De